

MILJÖREDOVISNING – konsekvenser av planen Värmdövägen-Björknäs

Detaljplan för Värmdövägen-Björknäs, Boo kommundel, Nacka kommun

Figur 1. Planområdet. De röda linjerna visar detaljplanens avgränsning. Den lilla kartan visar var i Nacka kommun området ligger.

Planens påverkan på lokala miljömål.....	3
1. Sammanfattning.....	4
2. Bakgrund.....	5
3. Konsekvenser för miljö och förslag till åtgärder	6
5.1 Landskapsbild och kulturmiljö.....	6
5.2 Natur.....	9
5.3 Ytvatten - dagvatten	10
5.4 Förorenade områden.....	14
5.5 Sulfider.....	16
6 Konsekvenser för hälsa och förslag till åtgärder	17
6.1 Buller.....	17
6.2 Luft.....	20
6.3 Rekreation	23
6.4 Tillgänglighet och trygghet	27
6.5 Lokalklimat	28
6.6 Klimatförändringar	29
6.6.1 Klimatpåverkan.....	30
6.6.2 Klimatanpassning.....	31
7. Underlag och referenser.....	35

Planens påverkan på lokala miljömål

Förutsatt att dagvattenåtgärder i enlighet med förslagen, eller motsvarande, genomförs bedöms de lokala miljömålen uppfyllas. Beroende på vilka lösningar som väljs kan dagvattnet också bli en positiv resurs i stadsbyggandet.

Bebyggelseförslaget bedöms ligga i linje med målen rörande luft i Översiktsplanen, men luftföroreningshalterna kan inte förväntas bli lägre till följd av projektet varför delar av Nackas lokala miljömål inte klaras.

Påverkan på befintlig bebyggelse blir försumbar ur bullersynpunkt. Ny bebyggelse kommer att skärma buller från Värmdövägen vilket förbättrar ljudmiljöerna lokalt. Ljudmiljön i området är påverkad av främst Värmdövägen vilket innebär att det är svårt att uppnå det lokala miljömålet om en god ljudmiljö.

Planens förändring av den för området typiska landskapsbilden är negativ liksom rivningen av äldre karaktärsskapande byggnader. På grund av detta nås inte de kommunala och lokala målen för kulturmiljö.

Utbyggnadsförslaget innebär att vissa värdefulla träd behöver tas bort, och att grönytor försvinner. Med föreslagna kompensationsåtgärder kan den negativa påverkan minska och det är positivt att kvarvarande naturvärdesträd ges skyddsbestämmelser. Sammantaget bedöms förslaget innebära en något negativ påverkan på det lokala miljömålet om ett rikt växt- och djurliv.

Om de föreslagna åtgärderna för natur genomförs uppfylls målen för attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter samt ett varierat landskap med en hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter.

Inom 300 meter från planområdet finns kommunala lekplatser, parker samt naturmark. Planområdet uppfyller därmed målet i Översiktsplanen: ”Tillgång och tillgänglighet till parker och bostadsnära natur ska vara god i alla kommunaldelar”.

När det gäller klimatpåverkan stöds det lokala miljömålet och målet i Översiktsplanen i den del det rör transporter. Det är oklart om klimatpåverkan begränsas med hjälp av energieffektivisering. Det går inte att hävda att planförslaget bidrar till att nå målet i Översiktsplanen/RUFS när det gäller utsläpp av växthusgaser från bebyggelsesektorn.

Det bedöms vara möjligt att nå det lokala miljömålet om att Nackas sårbarhet inför effekterna av klimatförändringar minskar vad gäller översvämningensrisken, förutsatt att åtgärder vidtas.

Tryggheten i planområdet kan förväntas öka något i och med planförslaget på grund av att fler människor flyttar dit och därmed ökar den sociala kontrollen. Tillgängligheten blir oförändrad.

I. Sammanfattning

Miljöredovisningen syftar till att beskriva konsekvenserna för miljö, hälsa och naturresurser till följd av ett **utbyggnadsförslag**. Ett första detaljplanesamråd hölls under maj-augusti 2020. Det redovisade två alternativa utformningar. Planförslaget har därefter arbetats om och prövar en lägre exploateringsgrad för ett förslag i detta andra samråd. Vissa utredningar som togs fram till det första samrådet har reviderats till detta samråd och andra förtydliganden har gjorts.

Förutsatt att dagvattenåtgärder i enlighet med förslagen genomförs bedöms miljökvalitetsnormerna och det nationella målet att vattnens status inte försämras att kunna klaras. Med dagvattenåtgärderna ökar inte heller det totala flödet från planområdet.

Verksamheter som kan ha givit upphov till föroreningar finns inom och i närheten av planområdet. De har bedömts utgöra måttlig risk. En utredning av eventuella föroreningar bör göras efter plansamrådet.

Planområdet ligger inom ett område som har potential att vara sulfidförande. Bergvolymerna som avses tas ut är dock förhållandevis små och de miljöer som kan påverkas av eventuella sulfider bedöms inte vara särskilt känsliga.

Området är förhållandevis bullerutsatt från Värmdövägen, och den nya bebyggelsen föreslås intill vägen eller i dess närhet. Den bullerutredning som genomfördes i det första samrådet visade att riktvärdena inte klarades för flera av fastigheterna, men med ytterligare justeringar klarades de. Med det nya planförslaget har bebyggelsen generellt sett flyttats längre bort från Värmdövägen och förutsättningarna att klara buller bedöms därför vara än bättre. Enligt den genomförda utredningen innebär planerad bebyggelse ingen betydande förändring av ljudnivån i den befintliga miljön. Nya byggnader kan lokalt skärma av buller för bakomliggande befintlig bebyggelse. Bullerutredningen kommer att uppdateras utifrån de nya utbyggnadsförslagen efter detta andra samråd.

Planförslaget innebär en högre exploateringsnivå än i dagsläget vilket kommer leda till att grönsstrukturen kring Värmdövägen kommer att minska. Rivning av byggnaderna på fastigheterna Björknäs 1:376 samt Björknäs 1:360 innebär negativa konsekvenser för kulturmiljövärden.

Inom utbyggnadsförslaget försvinner särskilt skyddsvärda träd och naturvärdesträd samt grönytor. De träd som bedöms kunna sparas skyddas med n-bestämmelse. Det finns lekplatser, parker samt naturmark i rimlig närhet till planområdet.

Miljökvalitetsnormerna för partiklar och kvävedioxider klaras inom planområdet. Även det nationella miljökvalitetsmålet för kvävedioxid bör klaras, men det finns en risk för att miljökvalitetsmålet för partiklar inte kan nås.

Området har god kollektivtrafikförsörjning och ligger längs ett regionalt cykelstråk vilket gynnar möjligheterna att välja dessa färdstätt. Ett utbyggnadsprojekt av den här typen ökar dock utsläppen av växthusgaser (pga materialåtgång, transporter etc).

Några av fastigheterna riskerar att översvämmas vid ett eventuellt skyfall, om inga åtgärder vidtas. Översvämningsproblematiken bedöms kunna hanteras genom lämplig höjdsättning av bebyggda ytor och så att avrinningsvägar skapas och vattnet samlas i lämpliga lågpunkter. Förutsatt att det görs innebär planen inte att bebyggelsen blir olämplig i förhållande till risken för översvämning. Frågan kommer att utredas närmare efter samrådet.

Solstudierna visar att de föreslagna nya huskropparna delvis skuggar de befintliga bostäderna. Några av de nya bostäderna får skuggiga bostadsgårdar. Planen torde inte påverka yttemperaturerna sommartid i området nämnvärt. Att främja grönska inom planområdet dämpar värme och minskar värmeö-effekterna.

Kommunens bedömning är att detaljplaneförslaget inte innebär en betydande miljöpåverkan.

2. Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska kommunen undersöka om detaljplanens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan¹. Om en detaljplan antas medföra betydande miljöpåverkan² ska en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas.

Kommunens bedömning är att detta detaljplaneförslag inte innebär en betydande miljöpåverkan.

När detaljplanen inte innebär en betydande miljöpåverkan tas en miljöredovisning fram som ett underlag till planbeskrivningen. Miljöredovisningen syftar till att beskriva effekterna för miljö, hälsa och naturresurser till följd av ett utbyggnadsförslag. Miljöredovisningen syftar även till att åstadkomma ett bättre beslutsunderlag.

I miljöredovisningen lyfts endast de konsekvenser fram som är relevanta i detta fall. Arbetet med miljöredovisningen har pågått parallellt med framtagandet av detaljplanen.

Planering och byggande i Sverige skall ske utifrån ett hållbart perspektiv och detaljplaner ska prövas mot uppställda miljömål, miljö kvalitetsnormer och riktvärden; kommunala,

---

¹ Med anledning av EG-direktivet för miljöbedömningar av planer och program (2001/42/EG)

² EG-direktivet för miljöbedömningar av planer och program (2001/42/EG) bilaga II samt i 6 kap. 5-7 §§ MB.

regionala och nationella. I mars 2016 antog kommunfullmäktige ”Nackas miljöprogram 2016–2030” med sex lokala miljömål; begränsad klimatpåverkan, frisk luft, rent vatten, giftfri miljö, god bebyggd miljö och ett rikt växt- och djurliv. Inom ramen för miljöprogrammet finns strategiska mål kopplade till varje miljömål med indikatorer och tidsatta målnivåer. De kommunala underlagen i miljöredovisningen utgörs av Nackas miljöprogram från 2016 (uppdaterad 2019), Översiktsplanen från 2018, samt kommunens övergripande mål om attraktiva livsmiljöer i hela Nacka (Mål och budget 2019 - 2021. Nacka kommun).

Bedömningarna av utbyggnadsförslaget görs gentemot relevanta lokala miljömål och mål i översiktsplanen.

Miljöredovisningen har tagits fram av Marie Edling (landskapsarkitekt), Maria Legars (kommunantikvarie) och Anna Dominkovic (miljöplanerare).

3. Konsekvenser för miljö och förslag till åtgärder

5.1 Landskapsbild och kulturmiljö

Lokalt miljömål: God bebyggd miljö

Den bebyggda miljön i Nacka ska bidra till en god livsmiljö där resurser nyttjas på ett hållbart sätt.

För att uppnå målet ska Nacka kommun jobba med bland annat miljöanpassad bebyggelsestruktur.

Kommunalt mål – Översiktsplan 2018

De samlade kulturvärdena ska bevaras, förvaltas och utvecklas.

Kulturmiljöprogram 2011 för Nacka kommun

Området ligger inte inom ett område utpekat i kulturmiljöprogrammet.

Fakta

Att få uppleva historien i vardagsmiljön är värdefullt för människor. Närvaron av det förgångna betyder mycket för välbefinnandet samtidigt som historiska inslag varierar och berikar stadsbilden. Såväl landskap som olika bebyggelsemiljöer påverkar oss och ger oss olika slags upplevelser. Kulturmiljövård handlar om att värna och lyfta fram de historiska uttryck som finns i vår miljö.

Landskap och bebyggelse

På 1870-talet, när ångbåtstrafiken runt Stockholm hade kommit i gång på allvar, blev området kring Skurusundet tillgängligt som fritidsområde. Längs stränderna uppfördes

påkostade sommarvillor i tidens snickarglädjestil. Mot slutet av 1800-talet började villor uppföras även för permanentboende. Området kring Värmdövägen och Skurubron hörde till Stora Björknäs gård som från 1560-talet ägdes av Boo gård. Efter det att gården på 1820-talet såldes på exekutiv auktion blev ägarbytena många under de följande decennierna och på 1870-talet började avstyckningen av villatomter. Utvecklingen i Björknäs liknar den i andra delar av Nacka där villabebyggelsen expanderar kraftigt vid samma tid.

Kring sekelskiftet 1900 började avstyckningen av villatomter i de centrala delarna av Björknäs. Flera av de nya Björknäsborna var hantverkare eller småföretagare som både ritade och byggde villorna själva. Den centrala delen av Björknäs saknade byggnadsplan vilket redan tidigt resulterade i en varierad bebyggelsestruktur. Efter invigningen av Skurubron 1915 förbättrades kommunikationerna avsevärt och 1920 startade busstrafiken till Stockholm. Björknäs utvecklades till Boo kommuns kommersiella centrum med flera affärer, restauranger, kaféer, biograf mm. Skurubron uppfördes några hundra meter söder om den flottbro som utgjorde den tidigare broförbindelsen. I och med detta fick Värmdövägen en ny sträckning genom Björknäs.

Området mellan Solhöjdsvägen och Boo Energi präglas idag av en blandad bebyggelse med flera villor från 1900-talets första hälft, men även yngre bebyggelse, flerbostadshus och verksamheter. Inom planområdet finns det fem villor, uppförda under 1920-tal, 1980-tal och den senaste 2005. De äldsta villorna ligger i planområdets centrala del.

Utbyggnadsförslaget

Planförslaget innebär en förtätning med nya, större och högre volymer. Det kommer att innebära att miljön kring Värmdövägen kommer att upplevas som mer stadsmässig och mindre grön.

Vid Värmdövägens korsning med Vintervägen och Bågspännarvägen är bebyggelsen karakteriserad av bostadsbebyggelse blandat med verksamheter. På fastigheten Björknäs 1:427, söder om Värmdövägen, ligger en bilglasfirma i en mindre enplansbyggnad. Norr om Värmdövägen, längst österut i planområdet ligger Boo Energis huvudkontor och lager.

Detaljplaneförslaget innebär rivning av villor på fastigheterna Björknäs 50:10, 22:3, 1:580, 1:360 och 1:376. Berörda byggnader ligger inte inom ett område som är utpekad i kommunens kulturmiljöprogram eller riksintresse för kulturmiljövården. Dock har två 1920-talsvillor på fastigheterna Björknäs 1:360 och 1:376 arkitekturhistoriska värden och bidrar även med miljömässiga upplevelser för närmiljön, vilka försvinner vid en utbyggnad av planförslaget.

Figur 2 och 3. Den gula 1920-talsvillan på fastigheten Björknäs 1:376 och tillhörande komplementbyggnad i två våningar som föreslås rivas.

Inom fastigheten Björknäs 1:860 står en industribyggnad, Elverkshuset, byggd 1977 som utgör Boo Energis huvudkontor. Det är en modernistisk kontorsbyggnad som framförallt karaktäriseras av den kraftiga takfoten av plåtkassetter i olika nyanser. Byggnaden är tidstypisk och har ett visst värde för stads- och landskapsbilden. Byggnadens värde ligger främst i dess horisontella uppbyggnad och fasadens kompakta övre del, vilken står i kontrast till en mer transparent bottenvåning mer vertikalt stående fönster.

Planförslaget föreslår att Elverkshuset skyddas med varsamhetsbestämmelsen ”k1” vilken anger; *Särskilt värdefull byggnad som inte får förvanskas. Byggnaden skall bevara sin brutalistiska karaktär med rationellt skuren volym, kraftig takfot med plåtar i olika kulörer.*

Slutsatser och rekommendationer:

Planförslaget innebär en högre exploateringsnivå vilket kommer leda till att grönstrukturen kring Värmdövägen kommer att minska. Med hjälp av skyddsbestämmelser för träd och mark kan dock en del av den idag karaktärsskapande naturliga vegetationen och terrängen med berg i dagen sparas utmed Värmdövägen.

Rivning av byggnaderna på fastigheterna Björknäs 1:376 samt Björknäs 1:360 innebär negativa konsekvenser för kulturmiljövärden. Byggnaderna bedöms ha arkitekturhistoriska och samhällshistoriska värden och bidrar till lokalhistorisk förankring. Norra sidan av Björknäsvägen präglas idag av varierande bebyggelsevolym och karaktärer. Öster om Björknäs 1:376 står ett fyra våningshus. Den nya bebyggelsen som planeras väster om villorna innebär en ytterligare skalförskjutning i kvarteret vilket innebär att villorna förlorar en stor del av sitt kulturhistoriska samband. Kommunens sammanvägda bedömning i detta fall är därför att möjligheten till fler bostäder väger tyngre än kulturmiljövärdena.

Det är positivt att fastigheten Björknäs 1:860 förses med varsamhetsbestämmelser i detaljplanen.

5.2 Natur

Lokalt miljömål: Ett rikt växt- och djurliv

Nacka ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter.

Ett varierat landskap med en hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter.

Kommunalt mål – Översiktsplan 2018

Naturligt förekommande växt- och djurarter ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd.

Fakta

Natur och grönområden tillhandahåller ekosystemtjänster (såsom dagvattenrening, klimatutjämning, pollinering och förbättring av luftmiljön) för människan och andra levande varelser. En bibehållen biologisk mångfald är avgörande för att ekosystemen ska fungera och det bidrar till en bättre naturupplevelse.

Utbyggnadsförslaget

Planförslaget innebär att särskilt skyddsvärda träd samt naturvärdesträd försvinner. De träd som bedöms ha möjlighet att sparas skyddas med n-bestämmelse.

Figur 4. Träd inom planområdet, fastighet 1:860 samt 50:10. Foto Nacka kommun.

Slutsatser och rekommendationer:

Björknäs 50:10:

Värdefulla träd skyddas i planen med n-bestämmelse vilket är mycket positivt.

Mittersta området, Björknäs 22:3, 1:580, 1:980, 1:360, 1:376:

Planförslaget innebär att det blir sammanhållet grönt i ett stråk längs med Värmdövägen. Träd i detta stråk skyddas i planen och detta är mycket positivt. Det kommer även att finnas sparad grönska norr om den föreslagna bebyggelsen. Det är främst den befintliga trädgårdsdelen med gamla fruktträd som sparas. Något enstaka träd sparas och skyddas i planen i andra delar av området. Bostadsgården i fruktträdgården kan bli en sammanhållen grönyta med möjlighet att plantera kompensationssträd som ek, tall och fågelbär.

Vid den planerade bebyggelsen kan träden med naturvärden, som står i vägen för bebyggelse, kronbeskäras och stå kvar som trädruiner. Fågelholkar och/eller fladdermusholkar kan fästas på stammen för att kompensera naturvärdesförlust. Stammar från nedtagna träd kan läggas i fruktlunden som sittplats och balanslek.

Nordöstra området, Björknäs 1:719, 1:427, 1:860:

Den föreslagna bebyggelsen på fastigheten 1:719 skapar en skyddad innergård där det är möjligt att tillföra grönska. Två naturvärdesträd behöver avverkas inom samma fastighet. Längst åt nordost i området sparas ett rekreativt värdefullt naturområde (Björknäs 1:860) vilket är mycket positivt. För att kompensera för förlust av naturvärdesträd kan stammarna från de träd som fällt placeras här.

Planförslaget för 1:427 innebär inte någon förlust av några naturvärden.

5.3 Ytvatten - dagvatten

Nationellt mål

Huvudregeln och målsättningen är att vattnens status inte får försämrans.

Lokala miljömål: Rent vatten och Giftfri miljö

Livskraftiga ekosystem i sjöar, våtmarker, vattendrag och längs kusten. Skydd av marina områden. Minskad påverkan från båtlivet. Minskade fosfor- och kväveutsläpp till vatten. Inga skadliga utsläpp från förorenade områden.

Kommunalt mål – Översiktsplan 2018

Dagvattnet ska vara en positiv resurs i stadsbyggandet.

Fakta

Sveriges större vatten är indelade i s.k. vattenförekomster. Genom klassningar har status för vattenförekomsterna bedömts, och miljö kvalitetsnormer (MKN)³ fastställts. En detaljplan får inte medverka till att MKN överskrids.

³ Miljö kvalitetsnormer (MKN) är bindande nationella föreskrifter som anger de föroreningsnivåer som människor och miljö kan belastas med utan olägenheter av betydelse.

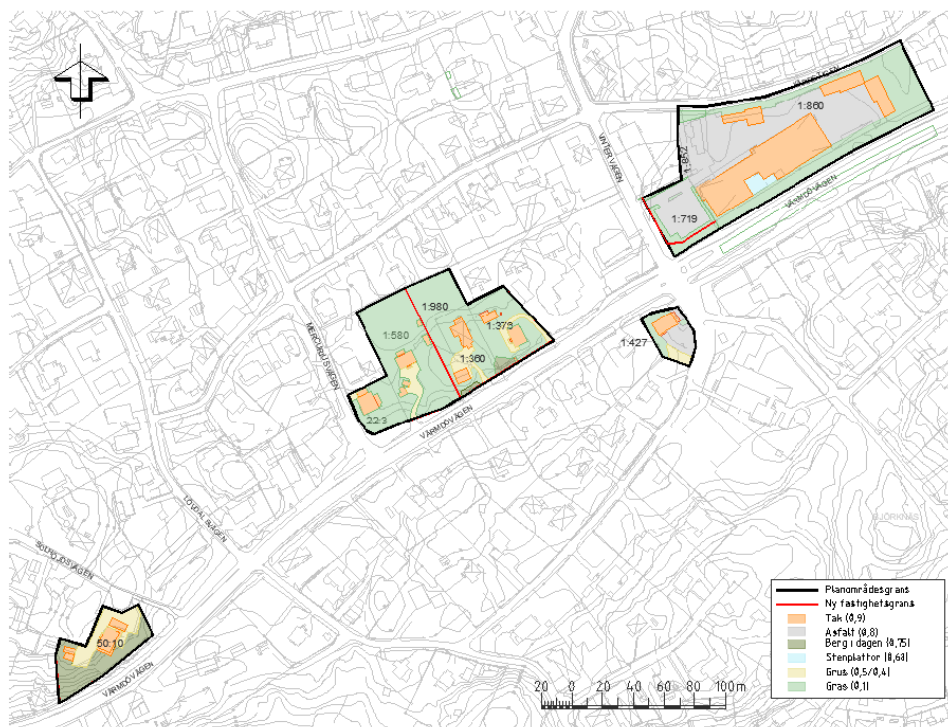

miljökonsekvenstyperna övergödning, miljögifter samt flödesförändringar, där övergödning styr. Under övergödning utgör kvalitetsfaktorn växtplankton utslagsvisaren med otillfredstillande status.

Askrikefjärden uppnår ej god kemisk status på grund av att gränsvärdena för de prioriterade ämnena antracen, tributyltenn (TBT), Kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i vattenförekomsten.

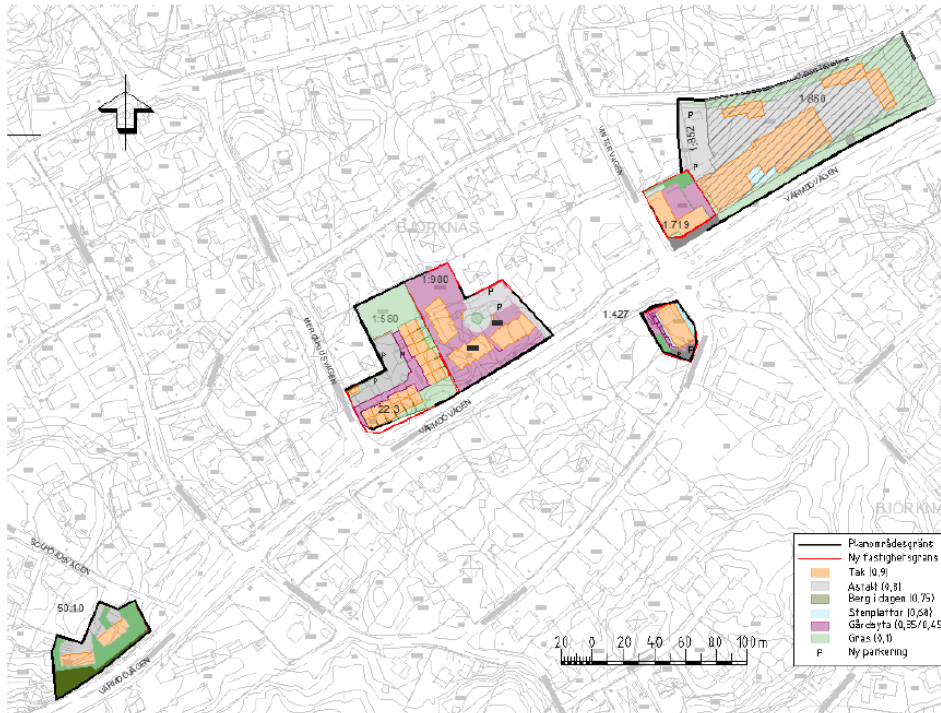
Vattenförekomst	Ekologisk status		Kemisk status	
	Status	Kvalitetskrav och tidpunkt	Status	Kvalitetskrav och tidpunkt
Skurusundet SE-591800-181360	Måttlig ekologisk status	God ekologisk status 2039	Uppnår ej god kemisk status	God kemisk ytvattenstatus
Askrikefjärden SE-582290-181600	Otillfredstillande ekologisk status	God ekologisk status 2039	Uppnår ej god kemisk status	God kemisk ytvattenstatus

Figur 6. Statusklassning av recipienter enligt VISS tredje förvaltningscykeln (2020-11-02)

Figur 7. Befintlig markanvändning. Avrinningskoefficienter för respektive markanvändning inom parentes. Siffrorna på tomtarna är fastighetsnummer, vilka alla föregås av Björknäs.

Figur 8. Framtida markanvändning för planområdet. Avrinningskoefficienter för respektive markanvändning inom parentes, se vidare förklaring i dagvattenutredningens Bilaga 1. Siffrorna på tomtarna är befintliga fastighetsnummer, vilka alla föregås av Björknäs.

Totalt ökar föroreningsbelastningen från området för samtliga beräknade ämnen förutom bly, zinc och bens(a)pyren utan åtgärder, se figur 9. Med föreslagna åtgärder reduceras mängderna i dagvattnet under befintliga föroreningsmängder för samtliga 10 ämnen. De lösningar som föreslås för att ta hand om dagvatten från kvartersmark är växtbäddar och krossdiken. I de fall det är ont om tillgängliga ytor för öppna lösningar, föreslås underjordiska magasin. (För detaljerad information om föreslagna dagvattenlösningar för respektive fastighet, se bilagorna till dagvattenutredningen.

Ämne	Befintlig belastning (kg/år)	Framtida utan rening (kg/år)	Framtida med rening (kg/år)	Reducering efter rening jmf. med idag (kg/år)
P	0,54	0,86	0,40	0,14
N	6,8	9,2	5,0	1,8
Pb	0,045	0,033	0,0095	0,036
Cu	0,083	0,089	0,039	0,044
Zn	0,24	0,20	0,057	0,183
Cd	0,0015	0,0024	0,00057	0,00093
Cr	0,027	0,029	0,013	0,014
Ni	0,024	0,027	0,0070	0,017
SS	250	270	79	171
BaP	0,000097	0,000076	0,000028	0,000069

Figur 9. Föroreningsbelastning (kg/år) i dagvattnet från planområdet för befintlig situation, framtida situation utan rening samt framtida situation med rening.

Dagvattenutredningen visar också att kommunens krav på att de totala flödena från planområdet inte får öka efter exploatering klaras, genom förslagen till dagvattenåtgärder för respektive fastighet (se vidare dagvattenutredningen avsnitt 4.3 samt tabell 4-10).

Förutsatt att dagvattenåtgärder i enlighet med förslagen genomförs bedöms såväl de lokala miljömålen som det nationella målet att vattnens status inte försämras att kunna klaras. Beroende på vilka lösningar som väljs kan dagvattnet bli en positiv resurs i stadsbyggandet (mål i Översiktsplanen).

Slutsatser och rekommendationer:

Planområdets olika delar är redan idag ianspråktagna. Föreslagen förtätning innebär att ytor hårdgörs i något högre utsträckning men förutsatt att föreslagna, eller motsvarande, dagvattenåtgärder vidtas kan dagvattnet renas så att icke-försämringskravet uppfylls och arbetet med att uppnå miljö kvalitetsnormerna riskeras därmed inte.

Med dagvattenåtgärderna ökar inte heller det totala flödet från planområdet.

Utredningen föreslår en planbestämmelse om 1 kubikmeter fördröjningsvolym per 100 kvadratmeter hårdgjord yta inom kvartersmark.

För att säkerställa genomförandet kombineras bestämmelsen med exploateringsavtal som innebär att byggherren tar ansvar för att åtgärderna genomförs. Därigenom får uppfyllandet av MKN för vatten anses vara säkerställt.

5.4 Förorenade områden

Naturvårdsverkets generella riktvärden

Riktvärdena gäller för hela Sverige och indelning har gjorts i kvalitetsklasser med hänsyn till markanvändning. Mark som ska användas för bland annat bostadsändamål, odling, parkmark och grönområden ska uppfylla kriterierna för känslig markanvändning (KM).

Lokalt miljömål: Giftfri miljö

Inga skadliga utsläpp från förorenade områden.

Fakta

Exponering för giftiga ämnen på förorenad mark kan ske genom direkt intag av jord, inandning av damm eller ångor eller hudkontakt. Föroreningarna kan också spridas till yt- och grundvatten, tas upp av växter eller djur och förorena dricksvatten. Föroreningarna kan således utgöra både ett akut och ett långsiktigt problem.

Utbyggnadsförslaget

Verksamheter som kan ha givit upphov till föroreningar finns i närheten av planområdet. I närheten av fastigheten Björknäs 50:10 finns Björknäs 1:239 vars lamellhus tidigare huserat verksamheten Björknäs Tryckeri. Fastigheten har inventerats av Länsstyrelsen samt tilldelats en riskklass med avseende på den verksamhet som har bedrivits inom fastigheten, enligt metodik för inventering av förorenade områden (MIFO). Den dokumenterade verksamheten som har bedrivits där har klassats som riskklass 3, måttlig risk. Björknäs 50:10 ligger på en kulle och är högre belägen än Björknäs 1:239 så om grundvattnet skulle vara föroreningspåverkat från den tidigare tryckeriverksamheten är det osannolikt att det skulle påverka aktuell plats för ny bebyggelse. Ingen föroreningsutredning bedöms behövas här.

På Björknäs 1:719, på vilken det idag finns en parkeringsplats, och på Björknäs 1:427, med ett glasmästeri och större parkeringsyta, planeras ny bostadsbebyggelse. Utanför planområdet men på den näraliggande fastigheten Björknäs 1:720, där det idag bland annat finns en pizzeria, har Björknäs bilverkstad funnits med bilvårdsanläggning och åkeri. Den har av Länsstyrelsen klassats som riskklass 3, måttlig risk. Branschtypiska föroreningar för bilvårdsanläggningar är olja, aromater, tungmetaller, PAH, klorerade lösningsmedel och glykoler. På Björknäs 1:860, nära planerad bebyggelse på Björknäs 1:719 har också Boo energi sin verksamhet. Dessa förhållanden motiverar att en utredning av eventuella föroreningar genomförs efter plansamrådet.

Något söder om Björknäs 1:427 har Björknäs skjutbana legat. Den dokumenterade verksamheten som har bedrivits där har enligt MIFO klassats som riskklass 3, måttlig risk. Föroreningar från denna typ av skjutbanor finns företrädesvis i skjutvallarna, där kulorna hamnade. Skjutbanan sträckte sig från den nuvarande Skjutbanevägen till Skottvallsvägen, dvs man torde ha skjutit från väster mot öster en bit ifrån Björknäs 1:427. Aktuell plats för bebyggelse torde inte beröras av den tidigare skjutbanan.

Det förekommer att gamla oljecisterner i marken finns kvar på äldre villafastigheter. Om någon sådan påträffas i byggskedet ska det anmälas till Miljöenheten på Nacka kommun.

Slutsatser och rekommendationer:

Verksamheter som kan ha givit upphov till föroreningar finns i närheten av planområdet. De har bedömts utgöra måttlig risk. En utredning av eventuella föroreningar bör göras efter plansamrådet.

5.5 Sulfider

Lokalt miljömål: Rent vatten

Livskraftiga ekosystem i sjöar, våtmarker, vattendrag och längs kusten.

Fakta

Höga svavelhalter kan förekomma naturligt i berg, jordar eller sediment. Om svavelhaltigt material kommer i kontakt med syre (genom t ex sprängning och krossning av berg, eller utdikning av jordar) uppstår sulfidoxidation. Oxidationen ger upphov till surt lakvatten och löser ut metaller. Det kan innebära förorenade mark- och vattenområden. Metaller kan anrikas i grödor. Det finns exempel från Finland med extrema aluminiumhalter i komjölk från kor som betat på sulfidhaltiga jordar. Möjligheterna att klara miljö kvalitetsnormer för vatten kan påverkas i recipienter, och det sura vattnet och metallerna kan skada/döda vattenlevande organismer. Förhöjda metallhalter i grundvatten kan påverka dricksvattenresurser, eller innebära korrosion av konstruktioner.

Utbyggnadsförslaget

Planområdet ligger inom ett område vars sedimentära bergart enligt SGU kan innehålla mineraler som riskerar att lösa ut metaller. Viss sprängning av berg kan behöva ske inom planområdet. Om det endast rör sig om små volymer berg bedöms skada på miljön inte uppstå. Enligt uppgift från Länsstyrelsen (höst -19) kan bergvolymen motsvarande ca 6000 m³ blandad bergkross antas ge långvariga skador i vatten. Enligt det tidigare samrådet gjordes en grov uppskattning av att något mer än 6000 m³ m behövdes sprängas bort, men med nuvarande utbyggnadsförslag bedöms volymerna vara mindre. Enbart uppgifter om bergvolymen räcker inte för att man ska kunna dra slutsatsen att miljön tar skada. Av betydelse är även om/hur länge berget eller massorna kommer i kontakt med luft (oxiderar) samt om det finns särskilt känsliga objekt inom påverkansområdet och om recipienten är känslig. Om det behövs får bergets försurningspotential utredas. Det berg som avses tas ut finns främst på de ytor där byggnader ska placeras i utbyggnadsförslaget. Det gör att kvarvarande berg endast torde exponeras för luft under förhållandevis korta tidsrymder. Inga särskilt känsliga objekt bedöms finnas inom påverkansområdet, och recipienten (Skurusundet) utgör en del av Östersjön, dvs en större vattenmassa. Utbyggnadsförslaget bedöms inte orsaka skada på miljön pga eventuellt sulfidförande berg inom planområdet. Frågan bedöms inte behöva utredas närmare.

Slutsatser och rekommendationer:

Planområdet ligger inom ett område som har potential att vara sulfidförande. Bergvolymerna som avses tas ut är dock förhållandevis små och de miljöer som kan påverkas av eventuellt surt lakvatten bedöms inte vara särskilt känsliga. Frågan bedöms inte behöva utredas närmare.

6 Konsekvenser för hälsa och förslag till åtgärder

6.1 Buller

Nationella mål

För gällande nationella riktvärden, se bilaga.

Lokalt miljömål: God bebyggd miljö

God ljudmiljö. God inomhusmiljö.

Kommunalt mål - Översiktsplan 2018

En generell riktlinje för planering och byggande är att en så bra ljudnivå som möjligt alltid ska eftersträvas.

Fakta

Definitionen på buller är oönskat ljud. Buller påverkar oss på olika sätt och har stor påverkan på vår hälsa och påverkar vår möjlighet till en god livskvalitet. Vad som uppfattas som störande varierar från person till person. Buller kan ha både tillfällig och permanent påverkan på människans fysiologiska funktioner. Negativa effekter bullret kan ha är förhöjt blodtryck, försämrad taluppfattbarhet, sömnstörningar, stress, försämrad koncentrations- och inlärningsförmåga. Höga ljudnivåer kan även vara skadliga för hörseln. Flera studier pekar på att långvarig exponering för flyg- och vägtrafikbuller kan öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar.

Utbyggnadsförslaget

Bullerutredningen (Brekke & Strand Akustik AB, 2020-03-18) som visar beräknade trafikbullernivåer för området i en framtida prognos gjordes inför det första samrådet och redovisar således två utbyggnadsalternativ. Det är också de som ligger till grund för beskrivningar och konsekvenser nedan, men vissa antaganden har därefter ändå gjorts av kommunen utifrån nu aktuellt utbyggnadsförslag i detta andra samråd. Bullerutredningen kommer att revideras till plangranskningen.

Området utsätts för trafikbuller från Värmdövägen samt den högtrafikerade väg 222 (Värmdöleden) som går sydöst om området.

Den planerade bebyggelsen innebär ingen betydande ökning av ljudnivån vid befintliga bostäder för något av alternativen⁴. Ökningen av ljudnivån kan vara 0 - 3 decibel och

---

⁴ Som en jämförelse innebär en skillnad i bullernivå på 3 dBA en knappt hörbar förändring.

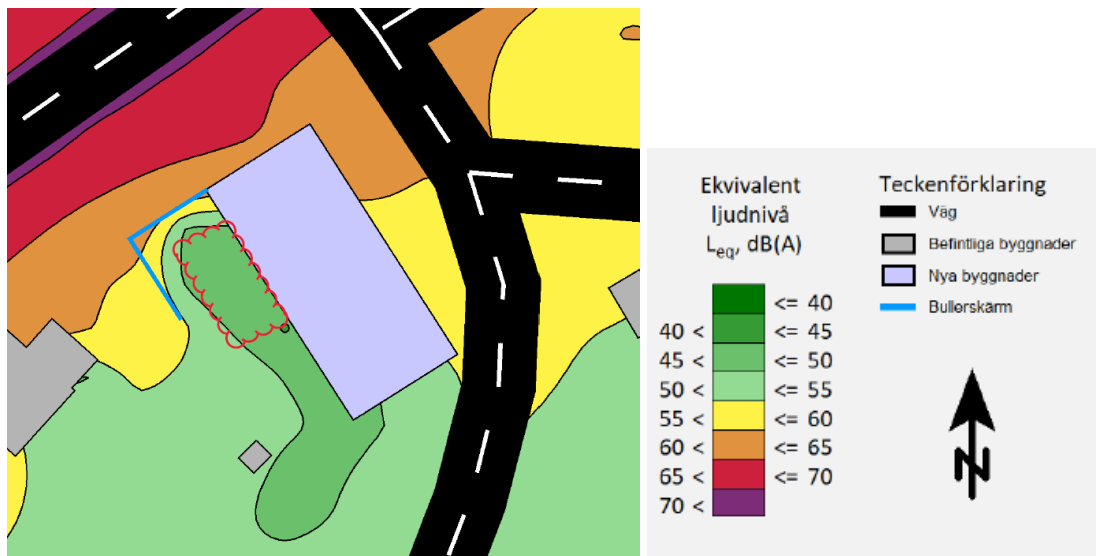
kommer sig av ökade bilpassager på grund av inflyttning till de nya bostäderna. Det nu aktuella utbyggnadsförslaget bedöms medföra en ökning av antalet fordon rörelser med cirka 300 fordon per dygn. Viss effekt kan även komma av reflexer i nya fasader. Detta bidrag bedöms till 0 - 1 dB och är inkluderat i ovanstående värde. Den planerade bebyggelsen torde skärma av ljudnivån för bakomliggande bostäder, och då i synnerhet i planområdets mittersta del. Även om aktuellt bebyggelseförslag är ett annat än de som utreddes i bullerutredningen syns tendensen i utredningens jämförelse mellan nollalternativet och bullerspridningskartorna för utbyggnadsalternativen, se exempel i figur 10.

Figur 10. Den vänstra bilden visar beräknad befintlig bullersituation (ekvivalent ljudnivå) för fastigheterna Björknäs 1:360 och 1:376. Den högra bilden visar beräknad bullersituation (ekvivalent ljudnivå) för samma fastigheter vid utbyggnad enligt alternativ 2. Röd markering visar område för möjlig uteplats.

Med det nu aktuella planförslaget har bebyggelsen generellt sett flyttats längre bort från Värmdövägen. Förutsättningarna att klara buller bedöms därför vara än bättre än för de förslag som framtagna bullerutredning från år 2020 redovisar. För att klara bullerriktvärdena för uteplats för några av fastigheterna möjliggörs uppförandet av bullerskydd, se exempel i figur 11. Bullerutredningen kommer att uppdateras till granskningskedet.

Figur 11. Exempel på anpassning av uteplats med bullerskärm, Björknäs 1:427. Ekvivalenta ljudnivåer dB(A).

När det gäller byggbuller kan konstateras att det här rör sig om förhållandevis små byggprojekt med olika byggherrar och de är ”utsträckta” geografiskt i förhållande till varandra. Grundläggningsförhållandena utmärker sig inte. Bygandet kan komma att påbörjas vid olika tillfällen, och omgivningen består huvudsakligen av villabebyggelse. Det torde innebära att antalet personer som kan beröras av byggbuller under byggtiden är förhållandevis få, att bullernivåer kan klaras och att byggtiderna inte behöver bli så långa. Det finns riktvärden för buller från byggplatser (jämför miljöredovisningens bilaga) som ska följas under byggtiden.

Med anpassningar och en genomtänkt placering av uteplatser bedöms de nationella målen (bullerriktvärdena) kunna klaras. Ljudmiljön i området är påverkad av främst Värmdövägen vilket innebär att det är svårt att uppnå det lokala miljömålet om en god ljudmiljö.

Slutsatser och rekommendationer:

Planerad bebyggelse innebär ingen betydande ökning av ljudnivån vid befintlig bebyggelse. Delvis skärmar de nya byggnaderna av buller för bakomliggande befintlig bebyggelse.

Området närmast Värmdövägen är förhållandevis bullerutsatt, och den nya bebyggelsen föreslås intill vägen eller i dess närhet. För att klara bullerriktvärdena för uteplats för några av fastigheterna möjliggörs uppförandet av bullerskydd med stöd av en planbestämmelse i plankartan. Bullerriktvärdena bedöms kunna klaras. En ny bullerutredning ska genomföras efter detta andra samråd.

Följande planbestämmelser införs som störningsskydd i planen:

Trafikbuller:

Bostäderna ska utformas avseende trafikbuller så att:

- 60 dbA ekvivalent ljudnivå (frifältsvärde) vid bostadsbyggande fasad ej överskrids. Då så inte är möjligt ska minst hälften av bostadsrummen i varje bostad få högst 55 dbA ekvivalent ljudnivå vid fasad samt högst 70 dbA maximal ljudnivå vid fasad kl 22.00-06.00 (frifältsvärden).
- Bostäder upp till 35 m² får högst 65 dbA ekvivalent ljudnivå vid fasad (frifältsvärden).
- Ljudnivån vid minst en uteplats i anslutning till bostäder inte överskrider 50 dbA ekvivalent ljudnivå och 70 dbA maximal ljudnivå. Maximal ljudnivå får överskridas med högst 10 dbA fem gånger per timme kl 06.00-22.00.

6.2 Luft

Nationella mål

Miljökvalitetsnormer (MKN)⁵ för partiklar (PM 10) för det 36:e värsta dygnet är 50 ug/m³ (mikrogram per kubikmeter). Miljökvalitetsmålet beräknat som ett årsmedelvärde är 15 ug/m³.

MKN för kvävedioxid (NO₂) för det 8:e värsta dygnet är 60 ug/m³. Miljökvalitetsmålet beräknat som ett timmedelvärde för den 176:e värsta timmen är 60 ug/m³.

Relevanta kommunala mål - Översiktsplanen 2018

- Kollektivtrafiken ska vara dimensionerad och utformad så att dess andel av resorna avsevärt ökar till 2030.
- Trafiksystemet ska vara utformat så att andelen resor till fots eller med cykel ökar.

Lokala miljömål: Frisk luft och God bebyggd miljö

Lägre halter av partiklar i luften. Lägre halter av kvävedioxid i luften. Minskade utsläpp av flyktiga organiska kolväten. God inomhusmiljö.

Fakta

Det finns flera MKN för olika ämnen i luft. Svårast att klara är i normalfallet dygnsmedelvärdena för partiklar (PM10) respektive kvävedioxider (NO₂) Luftkvalitetsberäkningar utgår därför ofta från just dessa. En detaljplan får inte medverka till att MKN överskrids.

För PM10 är miljökvalitetsmålet för årsmedelvärde svårast att klara och för NO₂ är miljökvalitetsmålet för timme svårast att klara i regionen.

---

⁵ Miljökvalitetsnormer (MKN) är bindande nationella föreskrifter som anger de föroreningsnivåer som människor och miljö kan belastas med utan olägenheter av betydelse.

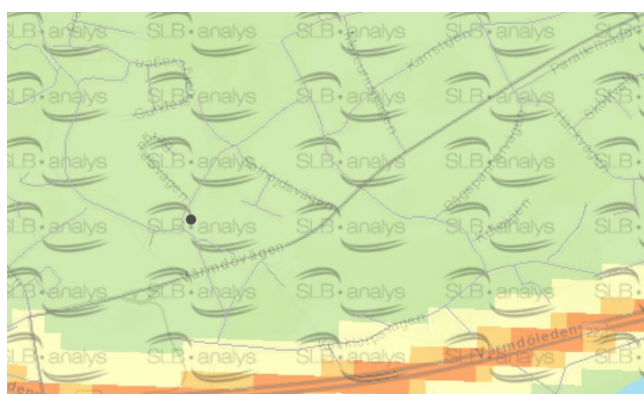
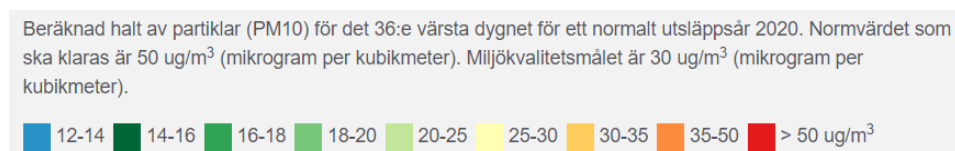
Det finns tydliga samband mellan luftföroreningar och effekter på människors hälsa. Effekter har konstaterats även om luftföroreningshalterna underskrider MKN. Att bo vid en väg eller gata med mycket trafik ökar risken för att drabbas av luftvägssjukdomar, t.ex. lungcancer och hjärtinfarkt. Människor som redan har sjukdomar i hjärta, kärl och lungor riskerar att bli sjukare av luftföroreningar. Äldre människor löper större risk än yngre att få en hjärt- och kärlsjukdom och risken att dö i förtid av sjukdomen ökar om de utsätts för luftföroreningar. Barn är mer känsliga än vuxna eftersom deras lungor inte är färdigutvecklade. Studier i USA har visat att barn som bor nära starkt trafikerade vägar riskerar bestående skador på lungorna vilket kan innebära sämre lungfunktion resten av livet. Luftföroreningar kan utlösa astmaanfall hos både barn och vuxna.

Utbyggnadsförslaget

Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande (2020-09-07) i det första samrådet haft synpunkter på beskrivningen av luftsituationen inom planområdet. De beräknade halter som då fanns att tillgå från SLB-analys var för år 2015. Nu finns beräkningar för år 2020, vilka redovisas nedan.

På uppdrag av Östra Sveriges Luftvårdsförbund har SLB-analys tagit fram luftföroreningskartor för länet beräknade för år 2020. Enligt SLB:s beräkningar för Nacka kommun är halten av partiklar PM10 för det 36:e värsta dygnet 20 - 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ inom planområdet. (MKN är 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), jämför figur 12. Det innebär att MKN för partiklar PM10 klaras med god marginal inom planområdet.

Årsmedelvärdet är 10 - 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ inom planområdet (Miljökvalitetsmålet beräknat som ett årsmedelvärde är 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

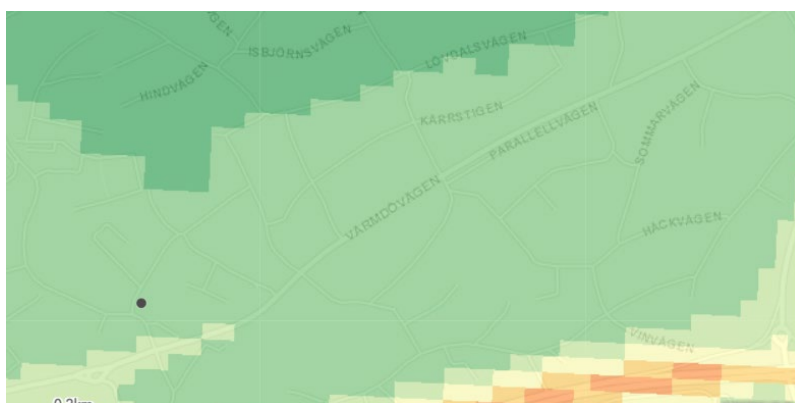
Figur 12. Utdrag ur SLB-analys luftföroreningskartor. Partikelhalterna inom planområdet beräknas vara 20 - 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ för det 36:e värsta dygnet för ett normalt utsläppsår 2020. (De högre halterna som syns i söder finns kring Värmdöleden, dvs inte inom planområdet.)

Dygnsmedelvärdet för kvävedioxid, NO₂, för planområdet är 24 - 30 µg/m³ (MKN är 60 µg/m³), jämför figur 13. Det innebär att även MKN för kvävedioxid klaras med god marginal inom planområdet.

Tim-medelvärdet är beräknat till som mest (närmast Värmdövägen) 40 - 54 µg/m³. (Miljökvalitetsmålet beräknat som ett tim-medelvärde för den 176:e värsta timmen är 60 µg/m³).

Beräknad halt av kvävedioxid (NO₂) för det 8:e värsta dygnet för ett normalt utsläppsår 2020. Normvärdet som ska klaras är 60 µg/m³ (mikrogram per kubikmeter). Det finns inget miljömål definierat för dygnsmedelvärdet av NO₂.

■ 9-12 ■ 12-15 ■ 15-18 ■ 18-24 ■ 24-30 ■ 30-36 ■ 36-48 ■ 48-60 ■ > 60 µg/m³

Figur 13. Utdrag ur SLB-analys luftföroreningskartor. Kvävedioxidhalterna inom planområdet beräknas vara 24 - 30 µg/m³ för det 8:e värsta dygnet för ett normalt utsläppsår 2020. (De högre halterna som syns i söder finns kring Värmdöleden, dvs inte inom planområdet.)

Generellt sett har utsläppen av luftföroreningar minskat betydligt de senaste decennierna. En viktig faktor är skärpta avgaskrav i takt med att fordonsflottan förnyas. Vare sig den planerade tillkommande bebyggelsens utformning (som höjd, täthet, närhet till väg) eller den förväntade marginella trafikökningen till följd av planen bedöms kunna påverka halterna av luftföroreningar i sådan grad att MKN inte skulle klaras, med tanke på att beräknade nivåer är långt ifrån nivåerna för angivna miljökvalitetsnormer.

Kollektivtrafikförbindelserna är förhållandevis goda med flertalet passerande busslinjer på Värmdövägen, och längs aktuellt vägavsnitt har nyligen även en gång- och cykelbana byggts.

Slutsatser och rekommendationer:

Beräkningar av luftkvaliteten visar att MKN för partiklar och kvävedioxider klaras inom planområdet. Miljökvalitetsmålet för kvävedioxid bör klaras.

Miljökvalitetsmålet för partiklar ligger på gränsen till att nås.

Bebyggelseförslaget bedöms ligga i linje med målen i Översiktsplanen och med Nackas lokala miljömål. Även lägre halter av luftföroreningar kan påverka

människors hälsa negativt. För att ändå minimera människors påverkan av luftföroreningar i inomhusmiljö och på så sätt tillämpa försiktighetsprincipen rekommenderas en planbestämmelse om att friskluftsintagen ska placeras bort från Värmdövägen.

Värmdövägen har här goda kollektivtrafikförbindelser och en nyligen utbyggd gång- och cykelbana.

6.3 Rekreation

Lokala miljömål: God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv

Det ska vara nära till naturen och människors hälsa ska stå i fokus.

Varierat landskap med en hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter.

Kommunala mål - Översiktsplanen 2018

- Rika möjligheter till friluftsliv som tar hänsyn till naturens förutsättningar.
- Tillgång och tillgänglighet till parker och bostadsnära natur ska vara god i alla kommundelar.
- Trygga den allemansrättsliga tillgången och förbättra tillgängligheten till strand- och vattenområden.
- Utvecklingen i samhället ska främja en god folkhälsa.
- Medborgarna ska ha tillgång till ett bra och varierat utbud av idrotts- och fritidsanläggningar.

Fakta

Många undersökningar visar att promenader, friluftsliv och annan fysisk aktivitet i det fria gör människor friskare och förebygger olika sjukdomstillstånd. Det finns tydliga samband mellan tillgång till natur- och grönområden och människors förmåga att återhämta sig från stress. Fotgängarvänliga miljöer främjar fysisk aktivitet och minskar risken för fetma, diabetes, och hjärt- och kärlsjukdomar.

Utbyggnadsförslaget

Planområdet omfattar till största del privat fastighetsmark som ska fortsätta att vara privat. Det är enbart en grönremsa längs med Värmdövägen i anslutning till fastigheten 1:860 som föreslås att bli parkmark. Inom varje fastighet planeras för privata bostadsgårdar.

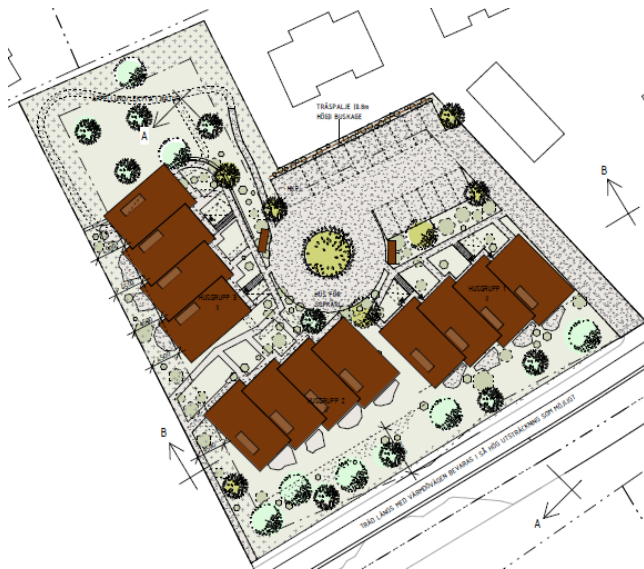

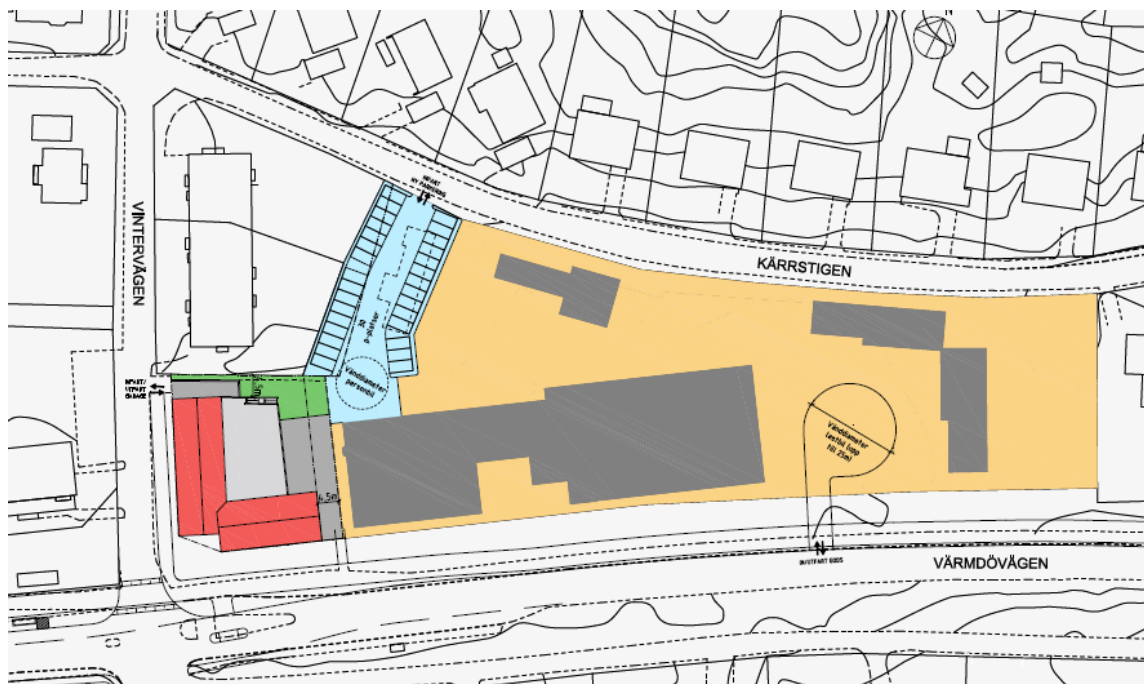
Figur 14. Perspektivbild från Värmdövägen över fastighet 1:360, 1:376 och 1:980, Vida 21-03-18

Figur 15. Situationsplan över fastighet 1:580 och 22:3, Xedra fastigheter och CF Møller Architects, 21-06-08

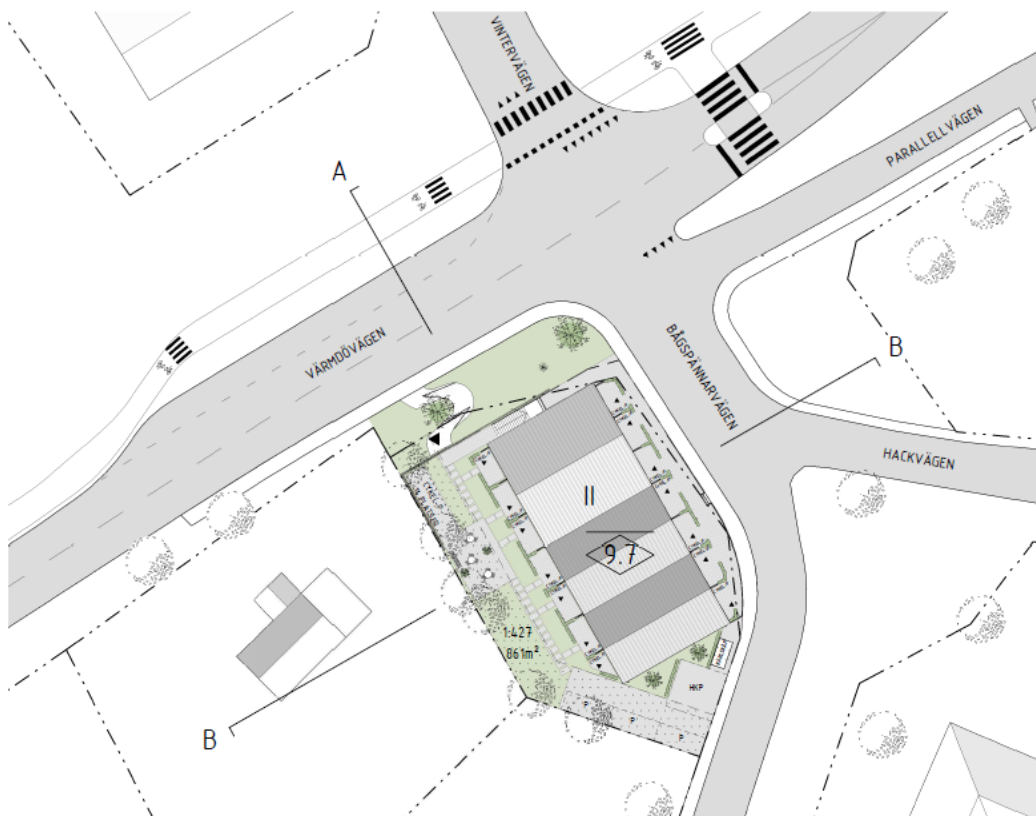
Figur 16. Situationsplan över fastighet 1:360, 1:376 och 1:980, Vida 21-06-22

Figur 17. Situationsplan över fastighet 1;719 mfl, Andersson Arfvedson arkitekter ab, 21-09-13

Figur 18. Rendering från Värmdövägen över fastighet 1;719 mfl, Andersson Arfwedson arkitekter ab, 21-10-27

Figur 19. Situationsplan över fastighet 1:427, Vida 20-12-17

Slutsatser och rekommendationer:

Inom 300 meter från planområdet finns kommunala lekplatser, parker samt naturmark. Planområdet uppfyller därmed målet ”Tillgång och tillgänglighet till parker och bostadsnära natur ska vara god i alla kommundelar”.

Fastighet 50:10:

Bostadsgård tillskapas och/eller bevaras inom fastigheten. Det kommer därmed att finnas ytor för utevistelse.

Mittersta området, 22:3, 1:580, 1:980, 1:360, 1:376:

Remsan med sparad natur och berg i dagen mellan Värmdövägen och planerad bebyggelse är mycket positiv. Den bidrar till att understryka och bevara karaktären i området samt utgör en buffert mot bostäderna. Norr om den föreslagna bebyggelsen kommer den redan uppvuxna fruktträdgården utgöra en lummig och attraktiv bostadsgård med en sammanhållen grönyta. Bostadsgården/fruktträdgården kommer även att utgöra en buffert till befintliga villaträdgårdar.

Nordöstra området, 1:719, 1:427, 1:860:

Planförslaget innebär att en skyddad innergård skapas på fastigheten 1:719. Gården blir dock liten och sällan solbelyst. Utformningen av gården måste göras på ett mycket genomtänkt sätt för att de boende ändå ska vilja använda den. Längst nordost i området sparas ett rekreativt värdefullt naturområde (Björknäs 1:860) vilket är mycket positivt. Inom fastigheten 1:427 planeras för studentbostäder. En gemensam men ganska liten bostadsgård skapas väster om planerad bebyggelse. Med hänsyn till att bostäderna planeras som studentboende är detta ändå acceptabelt.

6.4 Tillgänglighet och trygghet

Kommunala mål - Översiktsplanen 2018

- Förändringar i den byggda miljön bör innebära förbättringar estetiskt, funktionellt och socialt samt leda till mer hälsosamma och trygga miljöer.
- Alla ska vara trygga och säkra i Nacka.

Fakta

Full tillgänglighet innebär att alla kan delta i samhället på lika villkor. Den byggda miljön ska kunna användas av alla, oavsett eventuella funktionsnedsättningar. Trygghet är lugnande och avgörande för att reglera ner stress. Motsatsen är att känna sig rädd och hotad. Den fysiska miljön kan påverka känslan av trygghet.

Utbyggnadsförslaget

Planförslaget innebär att området blir mer tätbebyggt och därmed får en större befolkning.

Slutsatser och rekommendationer:

Tryggheten i planområdet kan förväntas öka något i och med planförslaget på grund av att fler människor flyttar dit och därmed ökar den sociala kontrollen.

Tillgängligheten på allmän plats blir oförändrad. Dock kommer varje enskilt bostadshus på kvartersmark att bli tillgängligt enligt gällande lagar och regler.

6.5 Lokalklimat

Fakta

Ljus är viktigt både i bostads- och arbetsmiljön och av betydelse ur hälsosynpunkt både vid kortare och mer långsiktiga förhållanden. Goda synförhållanden är viktiga för säkerhet vid rörelse och för olika sysslor. På längre sikt är tillgång på dagsljus och solljus både en psykosocial och medicinsk hälsoaspekt. Dagsljus har också betydelse för att reglera vår dygnsrytm vilket påverkar graden av trötthet och välbefinnande. I bostäder är dagsljus och solljus viktigt för flera olika samhällsgrupper (t ex föräldralediga, småbarn, distansarbetare, äldre). Även för arbetsmiljön finns krav på dagsljus.

Utbyggnadsförslaget

Solstudierna visar att de föreslagna nya huskropparna delvis skuggar de befintliga bostäderna. Några av de nya bostäderna får skuggiga bostadsgårdar.

Slutsatser och rekommendationer:

Fastighet 50:10:

Solstudie saknas för fastigheten. Med tanke på de föreslagna byggnadernas placering kommer dock troligtvis inga befintliga bostäder att beskuggas nämnvärt. Viss beskuggning måste också kunna accepteras när Nacka förtäts.

Mittersta området, Björknäs 22:3, 1:580, 1:980, 1:360, 1:376:

När det gäller påverkan på kringliggande bostäder är den som störst vid vintersolståndet i samtliga fastigheter inom delområdet. Det är dock rimligt att tro att de befintliga bostäderna inte nås av solen i någon större utsträckning vid den tiden på året även om planförslaget inte genomförs. Därmed bedöms skuggförhållandena inte vara allvarliga när det gäller påverkan på befintliga bostäder. Vid vintersolståndet kommer bostadsgårdarna inom delområdet att vara i skugga större delen av dagen.

Under övriga delar av året är sol- och skuggförhållandena acceptabla.

Nordöstra området, Björknäs 1:719:

Flerbostadshuset som ligger norr om den föreslagna byggnaden beskuggas delvis av den föreslagna bebyggelsen. Främst berörs gaveln som vetter mot planområdet. Vid sommarsolståndet kastar den föreslagna byggnaden ingen skugga på kringliggande bostäder. Vid vintersolståndet beskuggas delvis flerbostadshuset norr om den föreslagna byggnaden en större del av dagen. Vid denna årstid beskuggas samma byggnad redan idag av befintliga byggnader. Sammantaget bedöms negativ skuggpåverkan på kringliggande byggnader vara väldigt låg. Bostadsgården hamnar i skugga en stor del av året vilket är olyckligt. Eftermiddag vid sommarsolståndet är den enda tid på året då solen kan nå bostadsgården.

Nordöstra området, Björknäs 1:427:

På morgonen vid vårdagjämning och höstdagjämning beskuggar den föreslagna bebyggelsen delvis intilliggande hus sydväst om delområdet. Denna påverkan bedöms dock vara liten. Övriga tider på året och dygnet påverkas inte kringliggande bebyggelse av förslaget.

Bostadsgården föreslås omgärdas av bullerskyddsplank mot väster och norr. Detta hindrar kvällssolen från att nå bostadsgården. På morgonen nås inte gården av solen oavsett planket. Kl 12 är gården solbelyst oavsett årstid. Avsaknad av sol på gården bedöms vara acceptabelt med hänsyn till att bostäderna planeras som studentboende.

6.6 Klimatförändringar

Fakta

Koldioxid och andra växthusgaser som vi människor släpper ut i atmosfären från olika verksamheter gör att jordens medeltemperatur stiger. Förbränning av fossila bränslen för el- och värme, i industriprocesser och för transporter svarar för det största bidraget till klimatförändringen både i Sverige och världen i stort. Enligt SMHI:s klimatscenarier ökar årsmedeltemperaturen i Stockholms län successivt och är 4–6 grader högre i slutet av seklet. Problemet med höga temperaturer är särskilt stort i städer eftersom urbana miljöer har en större andel hårdgjord yta som kan lagra värme. Skillnaden i temperatur mellan stad och landsbygd kan ibland vara så stor som 12 grader. Minskningen av antalet extremt kalla vinterdagar innebär att antalet dödsfall blir färre, men fler och intensivare värmeböljor sommartid leder till fler dödsfall pga hjärt-, kärl- och lungbesvär. Hög värme i kombination med luftföroreningar ökar hälsoriskerna ytterligare.

Nederbörden väntas öka med 10–30 procent och det blir troligen högre flöden höst och vinter medan vårfloeden blir lägre. Översvämningar, ras och skred i riskbenägna områden kan leda till att viktiga samhällsfunktioner som ambulanstransport, hemtjänst,

vattenrening och uppvärmning slås ut. Skyfall och höga flöden kan leda till läckage av bland annat toxiska ämnen från dagvatten, industrimark och deponier till bland annat Stockholmsområdets vattentäkter.

Samhällets allt större beroende av elektroniska kommunikationer kan också påverkas av förändringar i klimatet. Översvämningar riskerar med stor sannolikhet att göra hela områden strömlösa och stormar drabbar elektroniska kommunikationer på grund av fallande träd.

6.6.1 Klimatpåverkan

Lokalt miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Nacka ska bidra till att minska den globala klimatpåverkan genom att sänka sina direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.

Kommunalt mål - Översiktsplanen 2018

Energianvändningen och utsläppen av växthusgaser i transportsektorn och bebyggelsesektorn ska minska i enlighet med målen i den regionala utvecklingsplanen (RUFS). Enligt RUFS ska Stockholmsregionen bli klimatneutral till år 2045. Då måste de klimatpåverkande utsläppen totalt minska med 60 procent till 2030 räknat från 2010.

(Kommunen saknar delvis rådighet över dessa frågor, i synnerhet i projekt där man inte är markägare.)

En generell riktlinje för planering och byggande är att i ett hållbart Nacka ska den byggda miljön bli hälsosam, energieffektiv och ha så liten klimatpåverkan som möjligt.

Utbyggnadsförslaget

Planområdet ligger längs Värmdövägen som här har goda kollektivtrafikförbindelser i form av flertalet passerade busslinjer, och en nyligen utbyggd gång- och cykelbana, som är del av ett regionalt cykelstråk mellan innerstaden och Värmdö. Antalet parkeringsplatser är något färre än vad som rekommenderas i kommunens parkeringspolicy pga närheten de goda kollektivtrafikförbindelserna och den relativa närheten till ett lokalt centrum. Enligt nya bestämmelser ska nya bostadshus med fler än 10 parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten ha ledningsinfrastruktur (förberedelse med tomrör eller liknande) till alla parkeringsplatser för att möjliggöra laddning av elfordon.

Det finns en fjärrvärmeledning längs Värmdövägens norra del vilket bör innebära att möjligheterna att ansluta sig till den är goda.

Några byggherrar har visat intresse för att uppföra byggnadsstommar i trä. Byggmaterial av trä har en mindre klimatpåverkan än motsvarande material i betong och metall. I plankartan regleras fasadmaterial att vara trä på flertalet fastigheter.

Slutsatser och rekommendationer:

Ett utbyggnadsprojekt av den här typen ökar utsläppen av växthusgaser (pga materialåtgång, transporter etc). Olika typer av åtgärder kan dock vidtas för att minimera påverkan.

Området har god kollektivtrafikförsörjning och ligger längs ett regionalt cykelstråk. Planförslaget stödjer det lokala miljömålet och målet i Översiktsplanen i den del det rör transporter. Däremot framgår inte om klimatpåverkan begränsas med hjälp av energieffektivisering. Det går inte att hävda att planförslaget bidrar till att nå målet i Översiktsplanen/RUFS när det gäller utsläpp av växthusgaser från bebyggelsesektorn.

6.6.2 Klimatanpassning

Lokalt miljömål: God bebyggd miljö

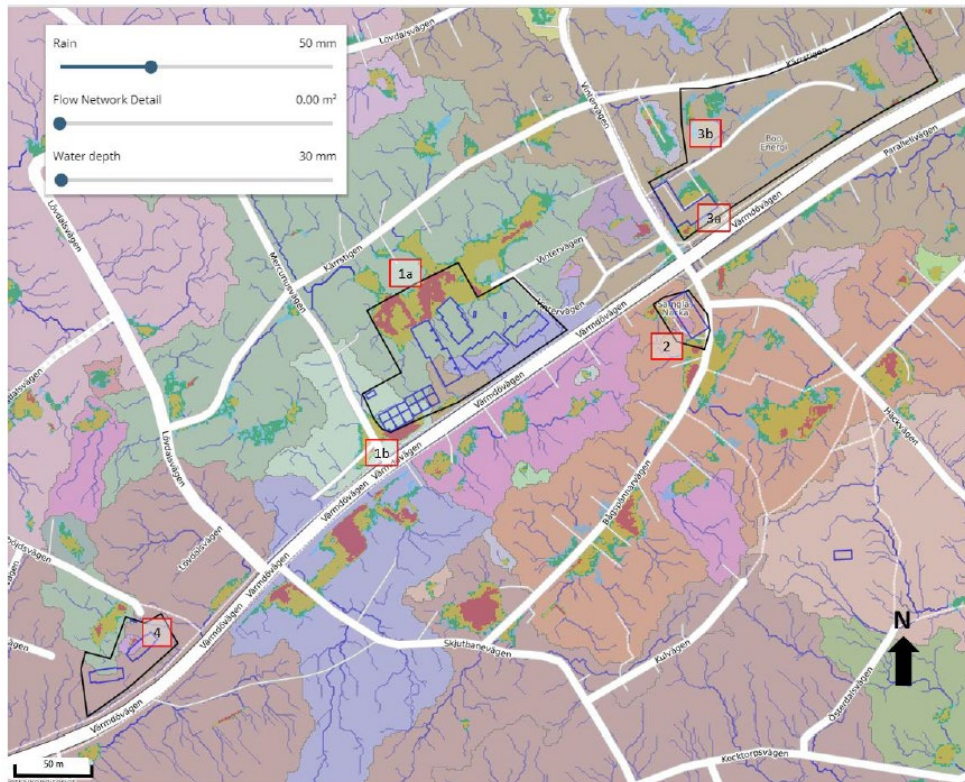
Nackas sårbarhet inför effekterna av klimatförändringar ska minska.

Utbyggnadsförslaget

Skyfall och risk för översvämning

En tidigare utförd översiktlig skyfallskartering för Nacka kommun (DHI 2015) visar att det kan finnas flera enskilda delar av planområdet som översvämmas vid ett regn med återkomsttid på 100 år med klimatfaktor på 1,2. Vattendjupet beräknas då bli 0,1 - 0,5 meter, men några få mindre områden beräknas få större vattendjup. Kommunens kartering bekräftas av den översiktliga utredning som görs i dagvattenutredningen för planförslaget (AFRY, 2020-10-28) av riskerna för översvämning och konsekvenser av skyfall i området. Resultaten är likartade med avseende på utbredning av översvämningen och vattendjupet.

I dagvattenutredningen har även den framtida situationen, med utbyggnadsförslaget, undersökts. Där nya byggnader planeras inom detaljplanen bedöms översvämmade områden uppstå, se figur 20. Det stora översvämningsområdet centralt i området finns kvar. Vid områdena 1a, 1b och 4 blir vattendjupet drygt 30 cm intill de nya byggnadernas fasader, och vid områdena 2 och 3 blir vattennivån ca 20 - 30 cm intill fasad.

Figur 20. Karta över översvämmade områden inom planområdet (markerat med svart linje) för framtida situation där nya byggnader är markerade med blåa linjer vid 50 mm regndjup. Vattendjupet - grön färg: 3-10 cm, gul färg: 10-30 cm och röd färg: 30-100 cm.

Generella åtgärder som föreslås i dagvattenutredningen för att få bukt med översvämningsriskerna kan sammanfattas enligt följande:

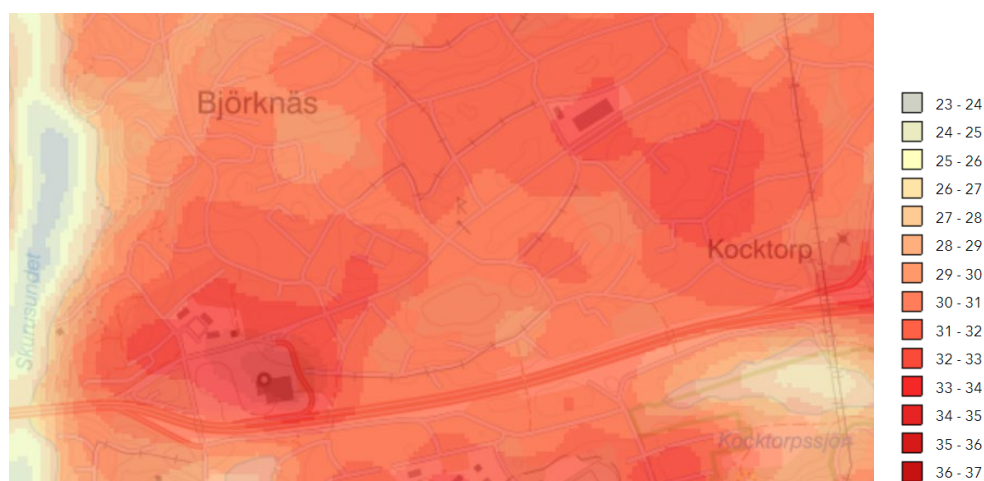
- För att undvika översvämningsrisker och för att säkra bebyggelse krävs en väl anpassad höjdsättning.
- För att undvika skador på tillkommande byggnader gäller generellt att förhindra att yt- eller dagvatten rinner in i byggnaderna. Marken behöver därför ges en tillräcklig lutning från byggnaderna.
- För att skapa en kontrollerad översvämningsrisk bör avrinningsvägar skapas så att vattnet samlas i en lågpunkt där det inte orsakar skador på byggnader och annan infrastruktur.
- Det är viktigt att höjdsättningen görs så att avrinningen sker i riktning mot närliggande gator.
- Ytterligare åtgärder kunde vara att sänka marknivån genom att schakta ned inom översvämningsområdet vid 1a och därmed skapa en volym för vattenmassorna. Denna åtgärd behöver dock utredas närmare med avseende på jorddjup och storlek på nedsänkningen.

Åtgärder för att lösa översvämningsproblematiken kommer att utredas vidare inför granskningsskedet, och lämpliga planbestämmelser kommer att tas fram, så att planen inte innebär att bebyggelsen blir olämplig i förhållande till risken för översvämnning (enligt 11 kap. 10 - 11 § PBL).

Det bedöms vara möjligt att nå det lokala miljömålet att Nackas sårbarhet inför effekterna av klimatförändringar ska minska vad gäller översvämningsrisken, förutsatt att åtgärder vidtas.

Värmeö-effekter

Generellt innebär tätare bebyggelse samt lite grönska och inget näraliggande öppet vatten att högre temperaturer uppstår inom området sommartid. Planområdet ligger inom ett område där yttemperaturer på uppskattningsvis 29-33°C uppmätts enligt Länsstyrelsens värmekarta, se figur 21.

Figur 21. Ur värmekarta från Länsstyrelsen i Stockholm län. Kartan visar högsta uppmätta yttemperaturer i Stockholm län under sommarperioden 2013 - 2018 i 10m pixlar. Temperaturerna är troligen underskattade⁶.

Bebyggelseförslaget innebär att mer yta hårdgörs. Vissa av de föreslagna dagvattenåtgärderna torde främja att gröna ytor behålls. Påverkan på yttemperaturerna sommartid torde inte vara stor då befintlig och föreslagen markanvändning inte skiljer sig radikalt åt och planområdet är inte heller så stort. Att främja grönska, som till exempel att spara befintliga träd eller att plantera nya inom planområdet, dämpar värme och kan begränsa direkt solexponering på byggnader vilket minskar kylbehovet inomhus.

⁶ Informationen har inte korrigerats för markens värmestrålning. Satellitbilderna är tagna ung. varannan vecka; dvs högsta temperaturer kan ha missats. Data inhämtat på fm – ej varmaste tidpunkt.

Slutsatser och rekommendationer:

Undersökningen av översvämningriskerna inom planområdet som genomförts inom ramen för dagvattenutredningen visar att flera av de aktuella fastigheterna riskerar att översvämmas vid ett eventuellt skyfall. Åtgärder för att lösa översvämningsskeden kommer att utredas vidare inför granskningskedet, och lämpliga planbestämmelser kommer att tas fram, så att planen inte innebär att bebyggelsen blir olämplig i förhållande till risken för översvämning (enligt 11 kap. 10 - 11 § PBL).

Planen torde inte påverka yttemperaturerna sommartid i området nämnvärt.

Rekommendationer: Att främja grönska, som till exempel att spara befintliga träd eller att plantera nya inom planområdet, dämpar värme och kan också begränsa direkt solexponering på byggnader vilket minskar kylbehovet inomhus.

7. Underlag och referenser

Som underlag har bland annat följande information använts: Kommunens översiktsplan, kulturmiljöprogram och grönstrukturprogram samt respektive exploatörs underlag rörande föreslagna byggnader, markförändringar samt solstudier. Därutöver följande:

Björknäs 1:239 & 1:443 Trädinventering/Trädvårdsplan. Affinity för trees. 2017.

Björknäs 1:270, Värmdövägen 646 – antikvarisk utredning inför detaljplan. Johannes Kruusi, Nacka kommun. 2018-11-02.

Dagvattenutredning Björknäs-Värmdövägen. Stadsbyggnadsprojekt för Björknäs-Värmdövägen i Boo, Nacka kommun. Version 2, 2020-10-28. AFRY.

Inventering av naturvårdsträd – Björknäs, Värmdövägen, Nacka kommun. Pro Natura. Januari 2019.

Länskarta Stockholms län: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=d1b3761e5e944f129a698acc7e7ed183>

Länsstyrelsen (Johannes Knulst), powerpoint-presentation höst 2019.

SGU (Claes Mellqvist), höst 2019.

Trafikbullerutredning Björknäs-Värmdövägen. Brekke & Strand Akustik AB. 2020-03-18.

VISS (VattenInformationsSystem Sverige): <https://viss.lansstyrelsen.se/>

Östra Sveriges luftvårdsförbund: <http://slb.nu/slbanalys/luftforeoreningskartor/>

Översiktlig skyfallsanalys för Nacka kommun. DHI. 2015.

Bilaga: Riktvärden och vägledning om buller

Förordning för utomhusbuller från spår-, väg- och flygtrafik vid bostadsbyggnader.

Buller från spårtrafik och vägar

3 § Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att bullret inte bör överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad.

4 § Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör

1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och
2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00 vid fasaden.

Vid en sådan ändring av en byggnad som avses i 9 kap. 2 § första stycket 3 a plan- och bygglagen (2010:900) gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att minst ett bostadsrum i en bostad bör vara vänt mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden.

5 § Om den ljudnivå om 70 dBA maximal ljudnivå som anges i 3 § första stycket 2 ändå överskrids, bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.

Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser, NFS 2004:15.

Nedan redovisas riktvärdena i korthet. Bullervärdena för ekvivalent ljudnivå ($L_{A_{eq}}$) är angivna som frifältsvärden under dag, kväll respektive natt. För permanentbostäder, fritidshus och vårdlokaler finns även ett värde för maximal ljudnivå (tidsvägning; Fast), L_{AFmax} , nattetid under tiden 22–07.

Riktvärden för buller från byggplatser

Område	Helgfri mån-fre		Lör-, sön- och helgdag		Samtliga dagar	
	Dag 07-19	Kväll 19-22	Dag 07-19	Kväll 19-22	Natt 22-07	Natt 22-07
	L _{Aeq}	L _{Aeq}	L _{Aeq}	L _{Aeq}	L _{Aeq}	L _{AFmax}
Bostäder för permanent boende och fritidshus						
Utomhus (vid fasad)	60 dBA	50 dBA	50 dBA	45 dBA	45 dBA	70 dBA
Inomhus (bostadsrum)	45 dBA	35 dBA	35 dBA	30 dBA	30 dBA	45 dBA
Vårdlokaler						
Utomhus (vid fasad)	60 dBA	50 dBA	50 dBA	45 dBA	45 dBA	-
Inomhus	45 dBA	35 dBA	35 dBA	30 dBA	30 dBA	45 dBA
Undervisningslokaler						
Utomhus (vid fasad)	60 dBA	-	-	-	-	-
Inomhus	40 dBA	-	-	-	-	-
Arbetslokaler för tyst verksamhet *						
Utomhus (vid fasad)	70 dBA	-	-	-	-	-
Inomhus	45 dBA	-	-	-	-	-

* Med arbetslokaler menas lokaler för ej bullrande verksamhet med krav på stadigvarande koncentration eller behov att kunna föra samtal obesvärat, exempelvis kontor.